УДК: 82.09:572801.73

«ТІЛО» ТЕКСТУ ЯК «МІСЦЕ ЗУСТРІЧІ»: АНТРОПОЛОГО-ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ АСПЕКТ

Людмила Броніславівна Тарнашинська

tarnashynska@gmail.com
провідний науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України,
доктор філологічних наук, професор

Анотація. *У статті проаналізовано проблему «тіла» тексту як інтегрального простору, де відбуваються різнорідні процеси й трансформації, що заторкують як семіотичну, так і психологічну сферу. У контексті т. зв. «живого тексту» як креативного простору оприявлення цілої низки філософсько-антропологічних понять розглянуто межі взаємодотикальності тексту як системи знаків і чуттєвості автора як психологічної оболонки його сутності, що й визначає цей взаємовплив як особливе «місце зустрічі» «тіла» тексту й психології автора. Автор апелює до тези, згідно з якою під «тілом» тексту слід розуміти ту авторську волю чи інтуїцію, яка слово за словом «здійснилася, в-тілилася в ланцюжку описів, подій, ідей, що наростають по ходу дії, додають себе до себе подібно до росту живого тіла», а сам текст рухається, живе, «входить у тіло». Простежується думка, що обидва тіла – як людське, так і «тіло» тексту не тільки корелюють між собою, а й мають чимало спільних ознак, які виявляють себе у межах взаємодії автора/читача.*

Ключові слова*: тіло, тілесність/писемна тілесність, текст/живий текст, корпус, досвід.*

Епіграфом до цієї теми цілком може бути фраза Ж.-Л. Нансі з його праці «Corpus»: «Тіло – не сутність, не явище, не плоть і не значення. Тіло – бути-виписаним (підкр. моє – Л. Т.)» [7, с. 43], що корелює з тезою про те, що «тілом-простором» ми «вихоплюємо» самих себе з «аморфного, невизначеного перебування в житті» [6, с. 80] і цілком апелює до поняття тексту як своєрідного «тіла», «потенційного тіла», «феноменального тіла», «системи можливих дій», за М. Мерло-Понті. Тіла не автономного, а залежного, коли текст постає продовженням людського тіла, що відразу ж відкриває простір взаємозалежностей. Тож метою дослідження стала спроба з'ясувати не тільки асоціативно-символічний зв'язок тіла й тексту, а й «живий» зв'язок між автором (у всій багатоманітності його антрополого-психологічних аспектів) і текстом як ключовим поняттям філософської герменевтики, семіотики, культурології, літературознавства та ін., де текст постає не тільки специфічним «слідом» автора у формі візуальних знаків, а й горизонтом особливого людського досвіду, «захованого» в понятті творчості. Під таким кутом зору «тіло» тексту постає як інтегральний простір, де відбуваються різнорідні процеси й трансформації, що стосуються як семіотичної, так і психологічної царини.

Актуалізована нині тема тіла людини у парадигмі її психотілесної нерозділеності як категорії поліваріантної відкриває широкий простір проблематиці людської тілесності як матеріальної основи своєї суб'єктивності – від біофізіологічного до біосоціокультурного, в обширах якого людина зазнає відповідних трансформацій, що має різні вияви у різних формах культури (це засвідчують також праці українських дослідників, з-поміж яких, зокрема, А. Возний, Л. Газнюк, О. Гомілко, Ю. Доброносова, Г. Ковадло, В. Кулініченко, В. Чешко, А. Осипов, В. Табачковський, Е. Шестакова, Ф. Штейнбук та ін.). На зв'язок між тілом і текстом вказували, зокрема, Ж. Бодріяр, Ж. Дерріда, Ж.-Л. Нансі, М. Фуко та ін. Поняття тілесності має широке семантичне поле і виступає як універсальна філософсько-антропологічна категорія, що провокує на цікаві міждисциплінарні дослідження [5, с. 14].

Тілесне буття є особливою формою інтенційності, а сама тілесність відіграє роль медіатора у стосунках між внутрішнім світом людини і зовнішньою соціокультурною реальністю. Ж.-Л. Нансі обґрунтовує тезу, згідно з якою тіло мислиться як межа думки і отримує означення corpus, де «тіло-корпус є зібранням частин, членів, зон, станів і функцій» [11, с. 139]. Цим фактично підкреслюється, що «тіло залишається корпусом не тільки складових частин, але і знань, іншими словами, відбувається мислення тіла, мислення посередни-

цтвом текстів [11, с. 139-140], оскільки «це і є та тканина, із якої ми виткані…» [7, с. 27]. Тілесні практики (а хто заперечить, що писання текстів як презентація себе Іншому/світові не є своєрідною тілесною практикою самоідентифікації, що має свою «протяжність»?) у свій спосіб служать розширенню духовності. Теза себе-презентації через тіло тексту корелює з тезою Ж.-Л. Нансі щодо позиціонування тіла як виставки/експозиції, що несе в собі інтенцію «спрямування». Щоб зрозуміти Іншого, потрібне розширення меж тілесності, його когнітивних властивостей, а воно не обов'язково має лежати у фізичній площині. Мислити, за Ж.-Л. Нансі, – це «мислити тілом» [7, с. 103], тобто робити «свій власний текст тілом – корпусом відчуттів і рухів» [11, с. 140], відчувати «усім тілом», а значить, і розширювати свідомість. На розширення свідомості й спрямоване написання/читання тексту. Психофізичні дії письменника (артикуляція, перцепція, тілесна експресія) і текст (як певні «тілесні відбитки» на папері чи моніторі), їхня фіксація і репрезентація певного типу тілесної активності автора виявляють себе у співзалежності автора/читача.

Антропологічною передумовою існування будь-якого мистецтва є теза щодо креативності людської тілесності. Тож якщо дослідниками легітимізовано тілесну компоненту у філософії музичної культури, і комплексний концепт музична тілесність пояснює вияви людського тіла, то й тілесний аспект писемної реальності (відповідно, й концепт писемна тілесність) може претендувати на легітимний статус. Точкою опертя має служити, зокрема, теза про онтологічну готовність людського тіла до мистецтва, котра є необхідною передумовою існування самого мистецтва. Йдеться про реалізацію «ритмічного» мімесису щодо об'єкту сприйняття, закладеного в нашому тілі, що відповідає мистецтву ритмічним тілесним резонансом. Якщо вважати, що тілесність як особливе утворення – це неусвідомлений горизонт людського досвіду, то антропологія «тілесності» тексту – горизонт цілком іншого досвіду, зазвичай недоступного загалу.

Цікавою бачиться спроба філософа Л. Карасьова підійти до тілесної інтерпретації тексту з іншого боку, пояснюючи її проблему не з феноменологічного чи психоаналітичного погляду, а з онтологічного (розвідка «Живий текст» [4]). Хоча мені його модель і здається надто структурно-формалізованою, а від того, можливо, й дещо спрощеною, оскільки «тіло» тексту розглядається переважно за аналогією з побудовою людського тіла, цих асоціацій насправді годі позбутися, оскільки вони надто візуально-наочні (До речі, одним із пояснень назви тіло-корпус у Ж.-Л. Нансі є арифметична дія 5+8: це п'ять членів (руки, ноги і голова) плюс вісім зон тіла: спина, живіт, череп, обличчя, сідниці, стать, анус, горло [Див.: 8]). Щоправда, при аналізі епохальних творів світової літератури Л. Карасьов використовує не тільки антропологічний інструментарій, а й психоаналітичний також. І все ж його теза, згідно з якою «тіло» тексту «подібне до тіла людини, подібне своєю неоднорідністю, своєю потенційною динамікою і нерівновагою, що створює, тим не менш, щось цілісне й міцне» [4, с. 63], залишається визначальною. Звісно, Л. Карасьов застерігає від прямолінійного розуміння його концепції «живого тексту», від того, нібито ті чи ті елементи тілесного складу «організують, провокують» щось подібне до себе у тексті (мова – про процес створення тексту, той самий модус переходу тілесності авторської у розповідну) [4, с. 64], зосереджуючи увагу на певних «відбитках», «проекціях», точніше, функціях тілесних органів.

У тезі Л. Карасьова, згідно з якою текст несе «відбиток» людського тіла [4, с. 54] мені більше імпонує не апеляція до структурної побудови людського тіла/тексту з детальним розглядом окремих «частин» і центральною тезою «корпусу» (за Ж-Л. Нансі, коли тіло інтерпретується як мозаїка/поєднання різних текстів), а той підтекст, який неможливо проігнорувати, коли вдумуєшся у питання меж відкритості тіла/тексту, бо і тіло, і текст є джерелом/носієм смислів. Тіло асоціюється з формою тексту, зазначає В. Подорога, а сам текст є «перетворення безформного в форму» [9, с. 105]. Хоча тут можна посперечатися щодо блискавичності цього перетворення. Однак важко не погодитися з твердженням, що форма – «результат опору внутрішніх сил зовнішньому впливу авторських намірів, його праці чи майстерності» [9, с. 105]. Адже тіло тексту не тільки подібне до тіла людини структурно й фактично відповідає формі «цілої людини» [4, с. 54], а є також своєрідним «продовженням» фізичного людського тіла. І не тільки тому, що головним механізмом творення тексту є людська рука, яка «переливає» себе в текст (незалежно, чи це кулькова ручка чи клавіатура комп'ютера), а знаки (літери) фактично стають продовженням тілесних рухів того, хто продукує

письмо. Це тонко відчувають і самі письменники. Так, Вал. Шевчук на прохання розповісти, над чим він працює, відповів дуже промовисто: «Ніколи не розповідаю. <… > так ти виходиш зі світу отієї незбагненної таїни, якою є творчість <… >. Тільки коли воно готове, вже, так би мовити, не є живим моїм тілом, а віддається світу – тільки тоді воно показується, продається і все таке (підкр. моє – Л.Т.» [2].

Чи випадковою є в цьому контексті «механіка» творення тексту багатьма письменниками попередніх епох і навіть нашого недалекого часу, коли комп'ютер був не на кожному письмовому столі, а «інструментом» написання тексту залишалася звичайна ручка? Так, М. Гоголь розкриває свою стратегію й тактику творення тексту – від перших нотаток, спонтанних записів – до подальших поправок на полях і подальших власноруч переписувань тексту, в процесі чого «самі собою з'являться нові осяяння, скорочення, додатки, очищення стилю». Повторювати цей процес письменник радить кілька разів. «Ви помітите при цьому, – зазначає він, – що разом із зміцненням стилю, з шліфуванням, очищенням фраз начебто зміцнюється й ваша рука: літери стають твердішими й рішучішими. Так треба робити, по-моєму, вісім разів. Для когось, можливо, потрібно менше, а для когось ще більше. Я роблю вісім разів. Тільки після восьмого переписування, обов'язково власною рукою, праця стає цілком художньо завершеною, досягає перла творіння…» [Цит. за: 9, с. 72]. Такий механізм шліфування тексту був властивий багатьом класикам і тим недавнім нашим сучасникам, хто прагнув досягти художньої досконалості. Йдеться про пошуки потрібного ритму, який має тілесне походження. За спостереженнями В. Подороги, загальними синхронізаторами ритму виступають переписування (письмо) і вимовляння вголос (читання) [9, с. 85]. Скажімо, такий пошук ритму твору здійснював Григір Тютюнник через дописемне проговорювання – як вимовляння вголос – своїх майбутніх оповідань.

Чи зникає цей тілесний зв'язок між автором тексту (його рукою) і сучасним «інструментом» його творення – комп'ютером? Запитання, сформульоване Аляйдою Ассман: «…чи є цифрове письмо все ще засобом пам'яті або радше засобом забуття?» [1, с. 230] цілком можна перефразувати: «Чи цифрове письмо (а відповідно, і текст) є тілесним продовженням автора чи радше інструментом «відмирання» такого тілесного зв'язку?». Принагідно: «старосвітським» методом писання творів (друкарською машинкою) досі користується наш сучасник Вал. Шевчук – і це жодною мірою не впливає на його письменницьку продуктивність – на сьогодні опубліковано вже 167 його книг. «Бо моє діло що: письмовий стіл, ручка (комп'ютерами я не володію), машинка друкарська – і все…», – розповідає письменник [2]. Тож формально наша відповідь А. Ассман є позитивною. Однак альянс тіла автора і цифрового письма має нейропсихологічну специфіку – попри те, що можна простежити модус переходу тілесності автора в сюжетну розповідність. Тому й справді, уявлення про текст як про тканину або одяг виявляється поєднанням і теми «зчеплення» слів, думок, і теми людської тілесності. «Якщо задум оповіді (його «душа»), – наголошує Л. Карасьов, – зорово невловимий, не висловлюваний, то текст існує цілком реально: він – той одяг чи тіло, в якому душа сюжету живе й розповідає про себе» [4, с. 55]. Цей факт дослідник пояснює тим, що самі «способи життя, способи тілесного сприйняття й відчування (адже відчуває й сприймає саме тіло, його органи) можуть позначатися і на організації оповідності» [4, с. 55].

У цьому контексті згадується ще одна промовиста фраза Ж-Л. Нансі: «…тіло – наша оголена тривога» [7, с. 29]. Натомість «тіло» тексту – це ще більш оголена тривога автора (за світ загалом чи будь-які людські чесноти й інтенції), яку він «переливає» у текст, а також його оголене очікування, як цей текст буде сприйнятий/несприйнятий читачем. Тому й «тілу» тексту властиві чисто антропологічні характеристики, як-от конкретні тілесні прояви: біль, страх, сміх, задоволення тощо. Адже нерідко воно транслює назовні не тільки тривогу, а й, скажімо, більш сугестовано відчай/розпач, «втиснуті» у крик (В. Подорога), чи розчарування, іронію, «вкладені» у сміх (А. Бергсон), тобто цілу низку т. зв. «тілесних інтуїцій». Фактично йдеться про тему «авторської тілесної інтервенції» у створюваний текст [4, с. 60], що транслюється – через «тіло» тексту – читачеві. Тож годі заперечити, що «тіло» тексту постає сублімацією тілесних «порухів» фізичного тіла, зокрема й інтимних. Як тіло людини виступає не тільки фізичною мапою Я-ідентифікації, а й спокусою/приманкою/насолодою/задоволенням, так і «тіло» тексту наділене такими ж інтенціями «звабления», що через різні «рецептори насолоди» утримує увагу читача. Тому цей процес «взаємодотикальності» автора/тексту і

справді лежить у сфері інтимності (з цього погляду надзвичайно вдалою є назва книжки **М.** Наєнка «Інтим письменницької праці», що розкриває секрети творчого процесу).

У процесі читання, за В. Ізером, «існують два рівні: чуже «я» і реальне «я», які ніколи не відокремлюються один від одного» [3, с. 275]. Тож як тіло людини, так і «тіло» тексту реалізують себе у «місці зустрічі» – в даному випадку зустрічі письменника/читача, оскільки так і відбувається «симбіоз, співжиття» тексту, залежного від людини, адже вони – людина і текст – взаємозалежні, «одне потребує іншого» [4, с. 55]. Як людська тілесність є необхідним атрибутом взаємозацікавлених стосунків Я-ТИ (за М. Бубером) у форматі стосунку-зустрічі, так і тілесність тексту передбачає відкритість до «спілкування» з зацікавленим читачем, що набуває статусу по-дії – не тільки як оказії/епізоду/пригоди, а й здійсненої тілесної пост-дії. Тілесна визначеність (чи невизначеність) корпусу виявляється на межі, «де діють сили, що йдуть від автора, а значить, і від його тілесної форми, і від читача, що володіє своєю власною формою» [4, с. 55]. Тому текст існує між «двох різноспрямованих тілесних інтенцій, запозичуючи їхні висхідні форми. Інакше кажучи, саме ця взаємообумовленість і потреба одне в одному створюють те проміжне утворення, яке стає «тілом» тексту» [4, с. 55-56]. На думку Л. Карасьова, роль рук/ніг відіграють тут взаємні устремління автора й читача; між ними і «зависає» текст, він «ввійшов і вийшов з них, залишивши собі ту тілесну форму, якої йому достатньо для того, щоб бути живим і дієвим» [4, с. 56]. Так у побудові тексту зберігається принцип «вертикальної симетрії», за яким побудовано тіло, де роль голови відіграє назва твору (або його «обличчя»), а окремі розділи (міні-тексти) постають окремими міні-тілами [4, с. 56]. Узагальнюючи, дослідник зазначає, що під «тілом» тексту слід розуміти «ту авторську волю чи інтуїцію, яка слово за словом здійснилася, в-тілилася в ланцюжку описів, подій, ідей, що наростають по ходу дії, додають себе до себе подібно до росту живого тіла. Текст рухається, живе, «входить у тіло» (підкр. моє – Л. Т)» [4, с. 58]. Дослідник апелює до тези «органічності» оповіді чи «живості» письма, що означає одне: якщо живе тілесне, тоді ступінь тілесності оповіді буде означати «ступінь його у-щільненості, уречевлення в тексті» [4, с. 58]. Звісно, найпростіший аналог «тексту як тіла», до якого звертаємося в цьому контексті, – це паперовий, видавничий еквівалент (де аргументом є не тільки візуальна «подібність», а й тяжіння до принципу «золотого перетину» чи специфіка оформлення середньовічних манускриптів [4, с. 58].

У цій моделі зовнішньо-органічної подібності особливо зацікавлює не фізичний фактор подібності, а внутрішньо прихований смисл, закладений у тезі, згідно з якою існують межі «корпусу», визначені «силами, що йдуть від автора», його тілесної форми, і від читача, що «володіє своєю власною формою» [4, с. 55]. Саме це дає підстави говорити про «зустріч» на межі «взаємодотикальності» тексту як системи знаків і чуттєвості автора як психологічної оболонки його сутності, що й визначає цей взаємовплив як особливе місце зустрічі «тіла» тексту й фізіопсихології автора, а також тих же характеристик читача. «Виставка/репрезентація» тіла, в т. ч. й «тіла» тексту означає, зокрема, за Ж.-Л. Нансі, і подвійний рух: «поза-себе» і «для-себе», що не тільки розкриває природу й структуру самості (з погляду філософії), а й актуалізує проблему відчуження автора. Адже поняття «моє тіло» (так само, як і «тіло» тексту мого авторства) має статус володіння, але не власності: хоча людина володіє своїм тілом, скеровуючи його інтенції на власний розсуд, але й воно, своєю чергою, володіє своїм «володарем» (відштовхує, обмежує, затримує тощо, що так само властиво «тілу» тексту). У місці зустрічі відбувається певне відчуження автора від «тіла» тексту й «поглинання» його очима читача. Тут, безперечно, задіяні очі/зір, вуха/слух (останнє особливо у випадку прослуховування аудіокниг). Так само можна говорити про мовчання, тілесні жести, іноді вигуки (коментарі вголос) тощо, що належать антропології творчості.

Відпочатково між автором (тілом автора) і читачем (тілом читача) знаходиться простір самотності, процес подолання якого відбувається як їх зустрічний рух. Тож «тіло» тексту провокує ще одну онтолого-дискурсивну проблему: творчість як спроба виходу за межі самотності, онтологічно даної творчій людині у сув'язі всіх її тілесних проблем – один із аспектів теми, яку мені вже доводилося досліджувати [Див.: 10]. Загалом же проблема «тіла» тексту, що корелює з поняттям людської тілесності, розгортає ціле віяло тематизацій і легітимізацій: це структура/корпусність і проблема експозиції тіла та її окресленості/меж, просторова презентація, симетрія/асиметрія й межі трансфор-

мації, материнськість/дочірність, ексклюзивність і емоційність, дискурсивність і проблема пам'яті, інтимність та ініціація з відповідними церемоніальними обрядами/ритуалами, фетишизація, а також проблема сакральності/профаності, що провокує цілу низку майбутніх інтерпретацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті/Аляйда Ассман; пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 440 с. (Серія «Зміна парадигми; Вип. 15).
2. Гербіш Н. Валерій Шевчук: «Викинувши з літератури, вони мені зробили благо/Надійка Гербіш [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://litgazeta.com.ua/interviews/valerij-shevchuk-vykynuvshy-z-literatury-vony-meni-zrobyly-blago/
3. Ізер В. Процес читання: феноменологічне наближення [пер. М. Зубрицької] /Вольфґанґ Ізер // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М. Зубрицької – Л.: Літопис, 1996. – С. 263-276.
4. Карасев Л. Живой текст/ Л.В. Карасев //Вопросы философии. – 2001. – № 9. – 54-70.
5. Косяк В. Людина та її тілесність у різних формах культури: досвід філософської інтеграції / Косяк Валерій Андрійович. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук/ Спеціальність 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури. – Київ, 2006. – 38 с.
6. 6.Кузин И. В. Маски субъекта. Стратегии социальной идентификации / И. В. Кузин. – СПб.: Изд-во С.-Петерб. гос. ун-та, 2004. – 312 с.
7. Нанси Ж.-Л. Corpus / Жан-Люк Нанси / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Е. Петровская. – М: Издательство Ад Маргинем Пресс, 1999. – 255 с.
8. Нанси Ж.-Л. Тело: вовне или внутри. Пятьдесят восемь показаний о теле [Електронний ресурс] / Жан-Люк Нанси. – Режим доступу: http://www.intelros.ru/readroom/siniy_divan/sinij-divan-9/10420-telo-vovne-ili-vnutripyatdesyat-vosem-pokazanij-o-tele.html.
9. Подорога В. А. Мимесис. Материалы по аналитической антропологии литературы: в 2-х т. / В. А. Подорога. – М.: Культурная революция; Логос; Logos-altera, 2006. – Т. 1: Н. Гоголь, Ф. Достоевский. – 688 с.
10. Тарнашинська Л. Текст як спроба виходу за межі самотності: модуси авторового оприЯвлення в креативному просторі феноменології Романа Інгардена/ Людмила Тарнашинська//Studia Ingardeniana/Tom 1: Inerpretacja tekstu literackiego/ [Teka komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych: Vol. IУ]/Red. I. Nabytowycz, T. Hundorowa, M. Ołdakowska-Kuflowa. – Lublin, 2009. – S. 57-65.
1. 11.Чаплінська О. Ж.-Л. Нансі: філософські роздуми про тіло/ Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. - 2016. - Вип. 1. - С. 137-141. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vzduffn_2016_1_25

REFERENCES

2. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті/Аляйда Ассман; пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 440 с. (Серія «Зміна парадигми; Вип. 15).
3. Гербіш Н. Валерій Шевчук: «Викинувши з літератури, вони мені зробили благо/Надійка Гербіш [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://litgazeta.com.ua/interviews/valerij-shevchuk-vykynuvshy-z-literatury-vony-meni-zrobyly-blago/
4. Ізер В. Процес читання: феноменологічне наближення [пер. М. Зубрицької] /Вольфґанґ Ізер // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. За ред. М. Зубрицької – Л.: Літопис, 1996. – С. 263-276.
5. Карасев Л. Живой текст/ Л.В. Карасев //Вопросы философии. – 2001. – № 9. – 54-70.
6. Косяк В. Людина та її тілесність у різних формах культури: досвід філософської інтеграції / Косяк Валерій Андрійович. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук/ Спеціальність 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури. – Київ, 2006. – 38 с.
7. Кузин И. В. Маски субъекта. Стратегии социальной идентификации / И. В. Кузин. – СПб.: Изд-во С.-Петерб. гос. ун-та, 2004. – 312 с.
8. Нанси Ж.-Л. Corpus / Жан-Люк Нанси / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Е. Петровская. – М: Издательство Ад Маргинем Пресс, 1999. – 255 с.
9. Нанси Ж.-Л. Тело: вовне или внутри. Пятьдесят восемь показаний о теле [Електронний ресурс] / Жан-Люк Нанси. – Режим доступу: http://www.intelros.ru/readroom/siniy_divan/sinij-divan-

9/10420-telo-vovne-ili-vnutripyatdesyat-vosem-pokazanij-o-tele.html.
10. Подорога В. А. Мимесис. Материалы по аналитической антропологии литературы: в 2-х т. / В. А. Подорога. – М.: Культурная революция; Логос; Logos-altera, 2006. – Т. 1: Н. Гоголь, Ф. Достоевский. – 688 с.
11. Тарнашинська Л. Текст як спроба виходу за межі самотності: модуси авторового оприЯвлення в креативному просторі феноменології Романа Інгардена/ Людмила Тарнашинська//Studia Ingardeniana/Tom 1: Inerpretacja tekstu literackiego/ [Teka komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych: Vol. IУ]/Red. I. Nabytowycz, T. Hundorowa, M. Ołdakowska-Kuflowa. – Lublin, 2009. – S. 57-65.
12. Чаплінська О. Ж.-Л. Нансі: філософські роздуми про тіло/ Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. - 2016. - Вип. 1. - С. 137-141. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vzduffn_2016_1_25

«THE BODY OF THE TEXT" AS A «MEETING POINT»: ANTHROPOLOGICAL AND HERMENEUTICAL ASPECTS

Liudmyla Tarnashynska

tarnashynska@gmail.com
Doctor of Philology hab., Professor
Leading Researcher, T. Shevchenko Institute of Literature,
National Academy of Sciences of Ukraine

Abstract. *The concept of corporeality has a broad semantic field and acts as a universal philosophical and anthropological category that provokes interesting interdisciplinary research. According to J.-L. Nancy, body is "to be written out", which correlates with the idea that we pull ourselves from "an amorphous, indefinite stay in life" by a "body-space". And it fully corresponds to the concept of the text as a kind of "body", "a potential body", "phenomenal body", a "system of possible actions" (according to M. Merleau-Ponty).*

If we think of corporeality as a special entity being an unconscious horizon of human experience, then the anthropology of textual "corporeality" is a horizon of entirely different experience which is usually inaccessible to the public at large. After all, writing texts as a way of presenting oneself to another or to the world is a specific body practice of self-identification which has its own special form and "length". Nevertheless, the postulate of self-presentation through the "body" of the text correlates with of J.-L. Nancy's view of the body presentation as an exhibition or exposition bearing the intent of "direction." Therefore in order to understand the Other one needs the expansion of the corporeality limits, its cognitive qualities. And it does not necessarily have to lie in physical plane. However, the both bodies – the human body and the "body" of the text – not only correlate with each other but also have many common characteristics which manifest themselves within the interaction between the author and the text. The author of the article appeals to L.Karasev's idea according to which the "body" of the text should be understood as the author's will or intuition which word by word "was fulfilled, realized in the chain of descriptions, events, ideas that grow in the course of action, add up like the growth of a living body" and the text itself moves, lives, "enters the body." The author also describes the idea of the "organicity" of the story or the "liveliness" of the writing which means just one thing: if a living is a corporal body then the narrative corporeality degree will mean "the degree of its density, objectification in the text."

Therefore this study aims at finding out not only the associative and symbolic relations of the body and the text, but also the "living" connection between the author (in all the variety of its anthropological and psychological aspects) and the text as the key concept of philosophical hermeneutics, semiotics, cultural studies, literary studies, etc., where the text appears as the horizon of a special human experience. The problem of the "body" of the text is analyzed as an integral space, where heterogeneous processes and transformations take place affecting both the semiotic and psychological spheres. In the context of the so-called "living text" as a creative space for presenting a number of philosophical and anthropological concepts the article considers the limits of the text intercommunication as a system of the author's signs and sensuality as a psychological shell of his essence which defines this mutual influence as a special "meeting place" of the textual "body" and the author's psychology.

Key words*: body, corporeality / writing corporeality, text / living text, shell, experience.*